

NEKI ASPEKTI MUZEJSKE DJELATNOSTI U HRVATSKOJ – STATISTIČKI PREGLED NA TEMELJU PODATAKA IZ REGISTRA MUZEJA, GALERIJA I ZBIRKI U RH, 2006.

MARKITA FRANULIĆ = Muzejski dokumentacijski centar, Zagreb

Tekst gotovo istog naslova, kojim se željelo dati prikaz osnovnih obilježja hrvatskih muzeja u 2003. g., a na temelju podataka iz Registra muzeja, galerija i zbirki u RH (u daljnjem tekstu Registar) objavljen je u broju 34 (1-2) 2003. ovog časopisa. Nakon tri godine, učinit ćemo to ponovno, temeljeći analizu muzejske djelatnosti na podacima u Registru dana 31. prosinca 2006. te referirajući se, na nekim mjestima, na podatke za 2005. g. (stanje 31. prosinca) i podatke prikupljene u prvoj polovici 2007. g., koji zapravo prikazuju stanje krajem 2006. i početkom 2007. g. Podaci u bazi podataka Registra ažuriraju se godišnje na temelju upitnika kojeg, početkom svake kalendarske godine, popunjavaju sami muzeji te tijekom godine iz različitih izvora, uključujući naravno i podatke iz samih muzeja. Valja napomenuti da se ažuriranje tijekom godine najčešće odnosi na podatke vezane za adresu i stručne djelatnike, a izuzetno rijetko na podatke o zbirkama, tj. muzejskoj građi i dokumentaciji.

Registar sadržava podatke o muzejskim institucijama, odnosno entitetima koji posjeduju građu formiranu u zbirku, bez obzira na njihov pravno-administrativni status. Prema stručnim i administrativnim kriterijima razlikujemo muzeje koji:

A) zadovoljavaju sve uvjete koje propisuje Zakon o muzejima i imaju prihvaćeni akt o osnivanju, tj. pravno postoje kao ustanove,

B) djelomično zadovoljavaju uvjete koje propisuje Zakon o muzejima, a njihovim potpunim ispunjenjem bit će osnovani kao ustanove (i prijeći u A status),

C) ne zadovoljavaju uvjete koje propisuje Zakon o muzejima i nije izgledno da će ih ikada ostvariti, ali posjeduju građu tj. zbirku. Na temelju takve podjele, institucijama u Registru dodjeljujemo različiti status: A, B i C, kako radi evidencije institucija, tako i zato da bismo prilikom pretraživanja i izrade analiza dobili što vjerodostojnije rezultate. Trenutno u Registru vodimo samo 4 jedinice u statusu C iako smo ih evidentirali znatno više, a one će postupno biti upisivane u Registar.

Odaziv na istraživanje provedeno 2006. bio je 80% (za institucije statusa A – 90%, a statusa B – 46%), dok je 2005. odaziv iznosio 74% (84% muzeja statusa A).

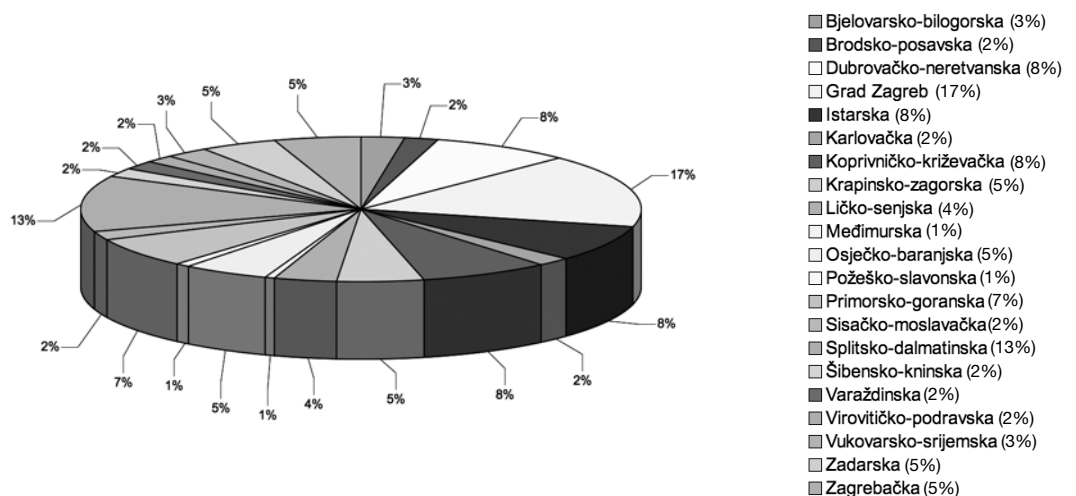
Analiza za 2006. provodi se na uzorku od 200 jedinica, dok je 2005. taj uzorak bio 189 jedinica.

Broj muzeja

U tekstovima koji su se bavili Registrom, već je spomenut problem utvrđivanja broja muzeja¹. Brojeći "javno dostupne lokacije" muzeja, galerija i zbirki, 2006. g. u Hrvatskoj je djelovalo 200 muzeja.

Broj zapisa u Registru bio je 203 (razlika od 3 jedinice su administrativne institucije: Dubrovački muzeji, Muzeji Hrvatskog zagorja, Muzeji i galerije Konavala). Od ukupnog broja muzeja, 154 su jedinice statusa A, 42 imaju status B, a 4 status C. U odnosu prema 2005. g. broj upisanih jedinica povećao se za 11 i to za 1 statusa A, 6 statusa B i 4 statusa C. Općenito, posljednjih godina raste broj novoosnovanih muzeja i inicijativa za osnivanje muzeja, što pokazuje i sve veći broj jedinica statusa B koje su u procesu osnutka.

BROJ MUZEJA / ŽUPANIJA, 2006.

¹ Franulić, Markita. *Neki aspekti muzejske djelatnosti u Hrvatskoj 2003. - pregled na temelju podataka iz Registra muzeja, galerija i zbirki u RH.* // *Informatica museologica.* 34 (1/2) 2003., str. 92-98.

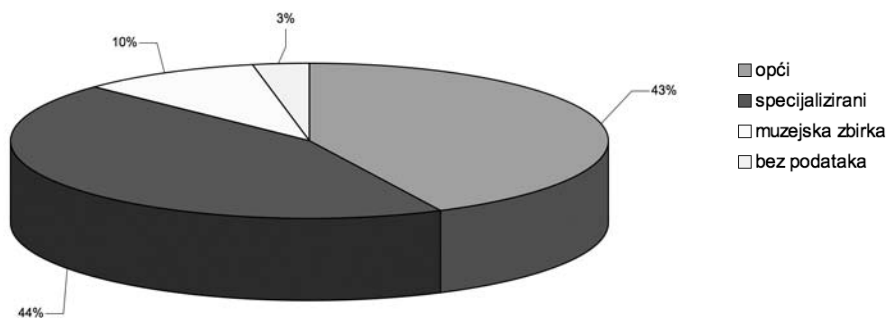
Tip i vrsta muzeja

Prema tipu odnosno vrsti građe koju posjeduju, u Hrvatskoj djeluje 87 općih muzeja (43%), 90 (44%) specijaliziranih, 20 muzejskih zbirki, također kategoriziranih kao specijalizirani muzeji (10%), a za 6 nema podataka (3%).

Među općim muzejima s kompleksnom građom, 60 je zavičajnih (69%), 21 (24%) gradski, a 6 državnih i(li) regionalnih (7%)

Među specijaliziranim muzejima i muzejskim zbirkama najveći broj je umjetničkih, 38 njih – 34 muzeja i 4 muzejske zbirke (34%), 16 je etnografskih – 10 muzeja i 6 muzejskih zbirki (15%), 9 arheoloških – 9 muzeja (8%) kao i povijesnih – 6 muzeja i 3 muzejske zbirke (8%), 4 muzeja su prirodoslovna (4%), 3 tehnička (3%), dok ih se čak 31 (28%) vodi pod oznakom “ostalo” 24 muzeja i 7 muzejskih zbirki. To su npr. biografski / memorijalni muzeji kojih je 14 (od toga 5 muzejskih zbirki), 3 pomorska muzeja, tifološki muzej i dr.).

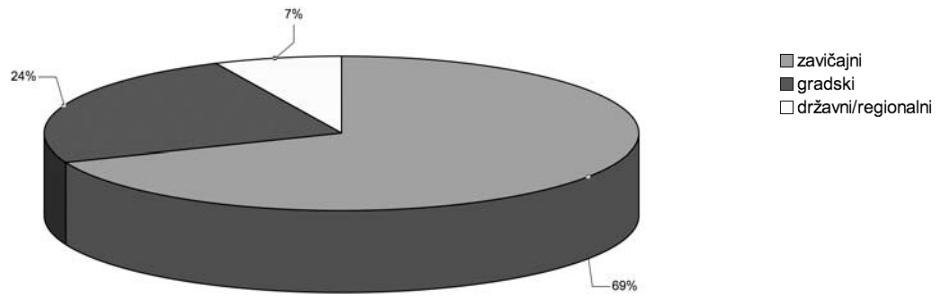
Muzeji prema tipu					
	A	B	C	Ukupno 2006.	Ukupno 2005.
muzejska zbirka	10	8	2	20	21
opći muzej	68	19	–	87	81
specijalizirani muzej	74	14	2	90	86
bez podataka	5	1	–	6	1
ukupno	157 (154+3)	42	4	203	189

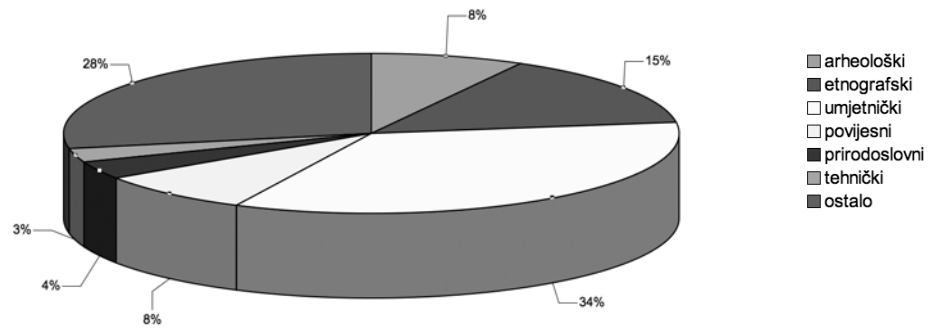
TIP MUZEJA, 2006.

Muzeji prema tipu i vrsti					
a) Opći muzej					
	A	B	C	Ukupno 2006.	Ukupno 2005.
državni-regionalni	6	–	–	6	6
zavičajni	44	16	–	60	54
gradski	18	3	–	21	21
ukupno	68	19	–	87	81
b) Specijalizirani muzej / muzejska zbirka					
	A	B	C	Ukupno 2006.	Ukupno 2005.
arheološki	9	–	–	9	10
etnografski	7	7	2	16	15
umjetnički	31	7	–	38	38
povijesni	8	1	–	9	10
prirodoslovni	3	1	–	4	4
tehnički	3	–	–	3	4
ostalo	23	6	2	31	25
bez podataka	–	–	–	–	1
ukupno	84	22	4	110	107

OPĆI MUZEJI / VRSTA, 2006.

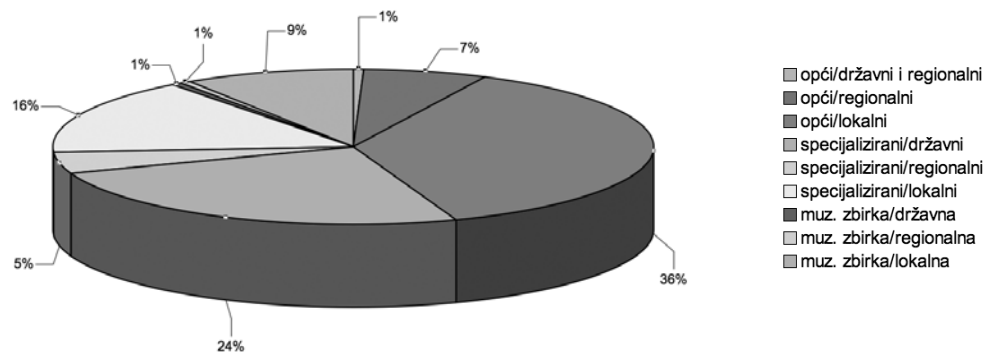
SPECIJALIZIRANI MUZEJI I MUZEJSKE ZBIRKE / VRSTA, 2006.

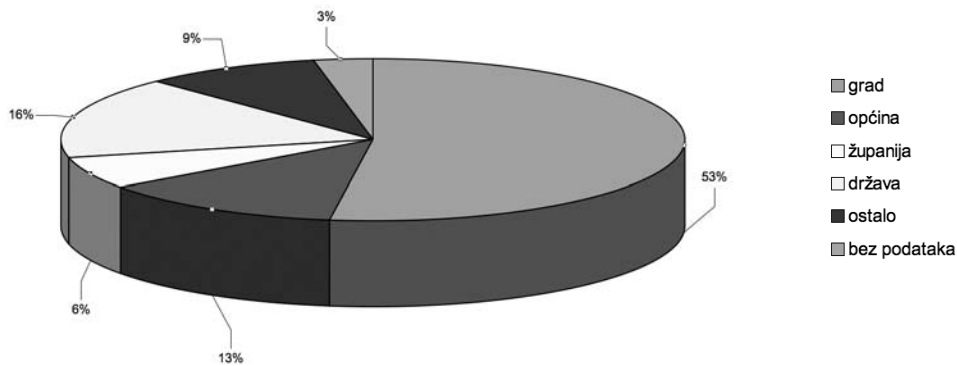
Muzeji prema djelokrugu i tipu

Tip muzeja	Djelokrug	A	B	C	Ukupno 2006.	Ukupno 2005.
muzejska zbirka	lokalni	8	8	2	18	19
muzejska zbirka	regionalni	1	-	-	1	2
muzejska zbirka	državni	1	-	-	1	-
opći muzej	lokalni	54	19	-	73	67
opći muzej	regionalni	13	-	-	13	13
opći muzej	državni	1	-	-	1	1
specijalizirani	lokalni	18	11	2	31	29
specijalizirani	regionalni	9	-	-	9	9
specijalizirani	državni	47	2	-	49	48
bez podataka					7	1
ukupno 2006.		152	40	4	203	189

TIP / DJELOKRUG MUZEJA, 2006.

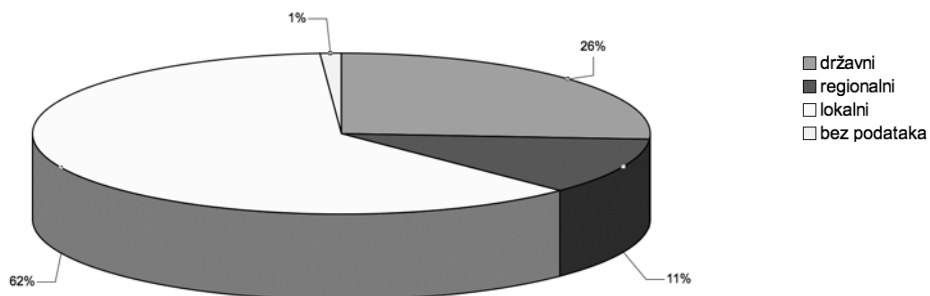
OSNIVAČ MUZEJA, 2006.

Osnivač

Gradovi, odnosno gradske uprave osnivači su 106 muzeja (53%), država je osnivač 33 jedinice (16%), općine 26 jedinica (13%), županije 13 jedinica (6%), a različitih drugih osnivača je 19 (9%). To su npr. HAZU i druge institucije, tvrtke te dosad jedini pojedinac osnivač privatnog muzeja. Za 6 jedinica (3%) nema podataka o osnivaču. Lokalna samouprava osnivač je 71% ustanova što je porast od 3% u odnosu prema 2003. g.

107 muzeja djeluje kao samostalna ustanova (17 ih ima i sastavne jedinice), 34 jedinice u sastavu su veće muzejske ustanove. U sklopu pučkih otvorenih učilišta i sličnih institucija je 27 muzej, samo 6 manje u odnosu prema 2003. g., iako je Zakon o muzejima propisao osamostaljivanje takvih muzeja². No i nakon 2000. g. muzeji se osnivaju u sklopu takvih institucija: Muzej grada Pakraca, zbirke Pučkog otvorenog učilišta Rab, Zavičajna zbirka Ludbreg.

U sastavu gradske ili općinske uprave su 4 jedinice, tvrtkama pripadaju također 4, u sklopu HAZU-a je 6 muzeja, Fundacije Ivana Meštrovića 3, a ostalih 15.

DJELOKRUG MUZEJA, 2006.

Djelokrug

Prema djelokrugu tj. području djelovanja muzeja 125 (62%) muzeja, galerija i zbirki djeluje na lokalnoj razini, 23 (11%) su regionalni, a 53 (26%) djeluje na državnoj razini.

Presjek prema tipu i djelokrugu muzeja pokazuje da opći muzeji u najvećoj mjeri imaju lokalni djelokrug (36%) jer se većinom bave lokalnom poviješću grada ili zavičaja. Zanimljivo je da među specijaliziranim muzejima, njih čak 24% od ukupnog broja muzeja, svoj djelokrug definira državnim. Na lokalnoj razini djeluje 49 (25%) specijaliziranih muzeja i zbirki. Regionalni djelokrug ima gotovo 7% općih muzeja te 5% specijaliziranih muzeja i zbirki.

Dok djelokrug muzeja koji djeluju na lokalnoj i regionalnoj razini (73%) manje-više odgovara postotku muzeja čiji je osnivač lokalna samouprava (71%), 10% više muzeja djeluje na državnoj razini nego što ih ima državu kao osnivača (26%:16%), 5% je više muzeja koji djeluju na regionalnoj razini nego što ih ima regiju tj. županiju za osnivača.

Osnutak muzeja

Da ne bismo previše usitnili prikaz, prilikom analize vremena osnutka muzeja, tek smo razdoblje nakon Drugoga svjetskog rata podijelili na desetljeća. Uočljiv je procvat muzeja 50-ih godina 20. st., a kontinuitet osnivanja ritmom od 30-ak muzeja po desetljeću nastavlja se od 1960. do 1990. Ratne kao ni političke okolnosti nisu pogodovale osnutku muzeja u razdoblju između 1900. i 1945., a pad je zamjetan i u razdoblju Domovinskog rata i neposredno nakon njega. Recentno otvaranje novih muzeja, kao i evidencija vrlo velikog broja zbirki statusa C (najčešće zavičajnih zbirki i muzeja, pretežno s etnografskom građom) pokazuje sve veći interes lokalnih sredina za formiranjem zbirki i muzeja, iako ne uvijek i njihovo službeno osnivanje.

² Čl. 58. Zakona o muzejima (1998.) obvezuje osnivače otvorenih i pučkih učilišta i slične institucije da u roku od dvije godine, tj. do 2000. osnuju muzeje kao (samostalne) ustanove.

Prikaz prema godini osnutka muzeja, 2006.

	A	B	C	Ukupno
1820. – 1849.	5	–	–	5
1850. – 1899.	7	–	–	7
1900. – 1913.	8	–	–	8
1914. – 1939.	11	–	–	11
1940. – 1944.	1	–	–	1
1945. – 1949.	9	1	–	10
1950. – 1959.	35	3	1	39
1960. – 1969.	24	3	–	27
1970. – 1979.	18	11	1	30
1980. – 1989.	13	13	2	28
1990. – 1999.	15	–	–	15
2000. – 2007.	9	7	–	16
bez podataka	–	–	–	3
ukupno	154	38	4	200

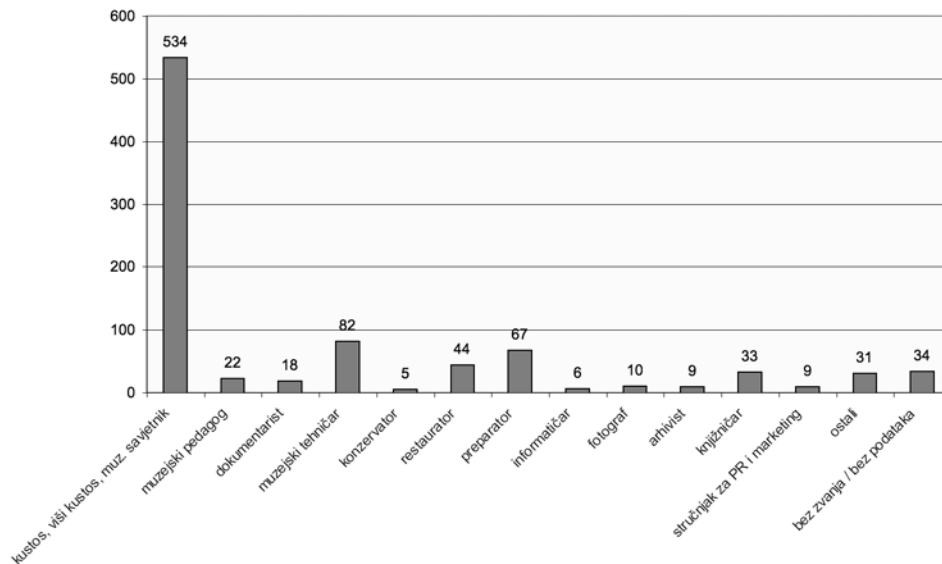
Nažalost, osnivanje muzeja ne prati i odgovarajuće zapošljavanje stručnjaka u njima, čak ni u minimalnom broju od jednog kustosa i jednog muzejskog tehničara koje predviđa Pravilnik o stručnim i tehničkim standardima za određivanje vrste muzeja, za njihov rad, te za smještaj muzejske građe i muzejske dokumentacije³. U razdoblju od 2000. do 2006. evidentirali smo osnutak ili pokretanje osnivačkog postupka za 16 jedinica. U 13 njih zaposleno je ukupno 19 stručnih djelatnika, od čega u 8 njih po jedna, u 4 po dvije i u jednoj tri osobe.

Stručni i pomoćni stručni djelatnici

Na kraju 2006. g. u hrvatskim muzejima bilo je zaposleno 907 stručnih i pomoćnih stručnih djelatnika. Riječ je o vrstama stručnjaka koje definira Zakon o muzejima, čl. 36. – 43. To je porast od 96 stručna djelatnika u razdoblju od 2003. g. Moramo napomenuti da je za taj porast djelomično zaslužna i bolja evidencija u Registru tj. činjenica da su neki muzeji počeli dostavljati podatke i o pomoćnom stručnom osoblju, a ne samo o stručnom. No porast broja zaposlenih stručnjaka uočljiv je i na stručnim ispitima kojima godišnje pristupa i po 70-ak kandidata (među kojima je određen broj volontera koji uvijek ne ostaju u muzeju). Toliki broj pristupnika stručnim ispitima rezultat je i smjene generacija u muzejima, iako se prosječna starost muzejskog stručnjaka i dalje kreće oko 46 godina.

Raspoređenost djelatnika prema desetljeću rođenja pokazuje uravnoteženost. Na krajnjim točkama vremenske crte su djelatnici rođeni 1930-ih godina, kojih je još 6, a na drugoj strani su oni rođeni 1980-ih – 17 osoba. Stručnjaka rođenih 1940-ih godina ima 136, 1950-ih – 279, a 1960-ih 253. Uočljiv je porast broja djelatnika rođenih 1970-ih godina – 207 osoba, čak 37 više nego 2005. Podataka o rođenju nema za 9 osoba.

STRUČNI DJELATNICI PO ZVANJIMA, 2006.

³ NN 30/2006, čl. 35.

Prema stručnom zvanju, najviše muzejskih stručnjaka radi na radnom mjestu kustosa (534), bilo u zvanju kustosa ili kustosa vježbenika – 220 osoba, višeg kustosa – 207 osoba te muzejskog savjetnika – 107 osoba. Kustosi čine gotovo 59% stručnih djelatnika muzeja. Muzejskih pedagoga ili kustosa koji se bave pedagoškim poslovima te viših muzejskih pedagoga ima 22, dokumentarista i viših dokumentarista – 18, restauratora (svi stupnjevi zvanja) – 44, konzervatora – 5, informatičara – 6. Muzejskih tehničara u svim zvanjima bilo je 82, preparatora – 67, fotografa – 10. U hrvatskim muzejima 2006. g. bilo je i 9 osoba zaduženih za PR i marketing, 33 stručna knjižnična djelatnika (različitih zvanja) te 9 arhivista (različitih zvanja). Ostalih stručnih i znanstvenih djelatnika bilo je 31, a podataka nema za 34 osobe.

Djelatnici prema stručnoj spremi i spolu							
Spol	VSS	VŠS	SSS	Niže od SSS	Bez podataka	Ukupno 2006.	Ukupno 2005.
M	240	17	92	12	3	364	364
Ž	467	17	53	6	-	543	514
Ukupno	707	34	145	18	3	907	878

Djelatnici prema znanstvenom stupnju i spolu				
Spol	dr. sc.	mr. sc.	Ukupno 2006.	Ukupno 2005.
M	17	24	41	41
Ž	14	67	81	78
Ukupno	31	91	122	119

U odnosu prema 2003. broj kustosa narastao je za 51, muzejskih pedagoga za 4, dokumentarista za 6, a ionako mali broj informatičara smanjio se za 1 osobu.

U odnosu prema ukupnom broju muzejskih stručnjaka, muzejskih tehničara ima tek 9%, a preparatora 7%, tako da je zamjetan veliki nesrazmjer između broja stručnog i pomoćnog stručnog osoblja. Osobito je nedostatan broj muzejskih tehničara, zbog čega su kustosi često prisiljeni raditi i pomoćne stručne poslove.

Tablica koja prikazuje zastupljenost djelatnika prema stručnoj spremi i spolu, pokazuje izrazito velik broj djelatnika visoke stručne spreme (78%, kao i 2003.). Na Zapadu je omjer VSS i SSS najčešće obrnuto proporcionalan situaciji u Hrvatskoj.

Jedno od znanstvenih zvanja ima 13% hrvatskih muzealaca i to 3,4% doktora znanosti (4,4% od broja djelatnika VSS) te 10% magistra znanosti (13% od VSS).

Ravnatelji muzeja (voditelji tamo gdje je muzej u sastavu druge ustanove) prema spolu	
Spol	Ravnatelj / voditelj
M	72 (45%)
Ž	88 (55%)

Brojke već odavno pokazuju sve veću feminizaciju struke – gotovo 60% muzejskih djelatnika su žene (2000. bilo ih je 58%). U godinu dana, od 2005. do 2006., broj muškaraca zaposlenih u muzejima ostao je isti, dok je broj žena porastao za 29.

U analizi prema spolnoj zastupljenosti u hrvatskim muzejima koju smo objavili 2001.⁵, uočeno je da je unatoč većem broju žena u muzejima, broj ravnatelja muškog spola bio veći: 57% muškaraca naspram 43% žena. Posljednjih godina taj se broj ne samo izjednačio, nego je broj ravnateljica muzeja tj. voditeljica (tamo gdje je muzej u sastavu druge ustanove) narastao na 55% i približio se postotku žena zaposlenih u muzejima.

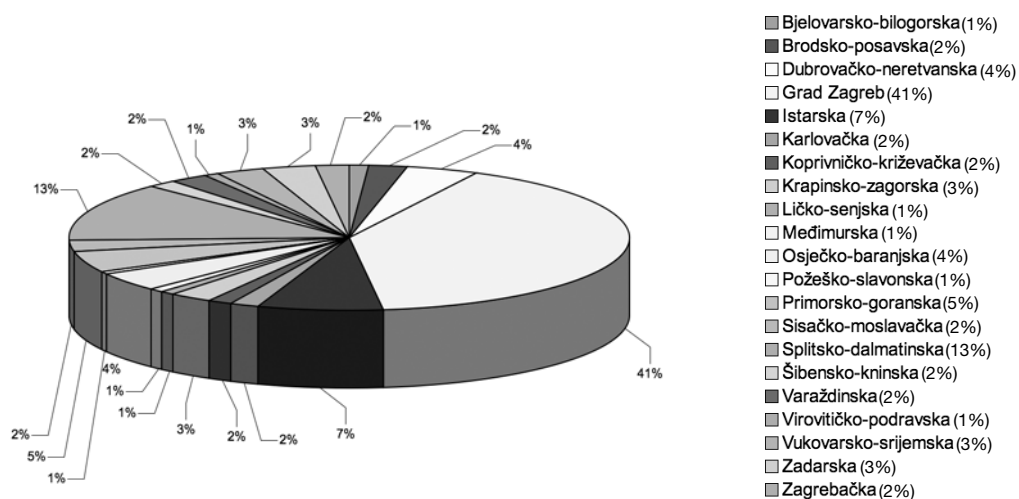
Prosječan broj djelatnika po muzeju je 4,5 što zaista nije mnogo, osobito ako pogledamo strukturu stručnjaka. Tako je npr. prosječan broj kustosa (uključujući i viša kustoska zvanja) 2,7 dok je prosječan broj muzejskih tehničara tek 0,4, dokumentarista 0,09, a muzejskih pedagoga 0,11. S obzirom na takvo stanje ne čude prosjeci obrađenosti građe. Na svakog kustosa otpada 10.587 muzejskih predmeta, od toga 5.715 neinventiranih te 2.592 dokumentacijske jedinice, od toga 1.129 neinventiranih. Na svakog dokumentarista otpada 314.095 muzejskih predmeta i 76.893 predmeta iz nekog od dokumentacijskih fondova.

⁴ Franulić, Markita. *Muzealci u brojkama: (zastupljenost prema spolu u Hrvatskoj)*. // *Informatica museologica* 32. (1/2) 2001. Str. 18-22.

⁵ Ibid.

Pregled prema županijama: omjer muzej : broj stručnih djelatnika

Naziv županije	Broj muzeja / jedinica u Registru	Br. stručnog i pomoćnog str. osoblja	Prosjeck str. djelatnika po muzeju
Bjelovarsko-bilogorska	5	10	2
Brodsko-posavska	4	21	5,3
Dubrovačko-neretvanska	16	36	2,2
Grad Zagreb	33	370	11,2
Istarska	16	65	4
Karlovačka	4	14	3,5
Koprivničko-križevačka	15	14	0,9
Krapinsko-zagorska	10	23	2,3
Ličko-senjska	7	7	1
Međimurska	1	8	8
Osječko-baranjska	10	36	3,6
Požeško-slavonska	2	6	3
Primorsko-goranska	13	43	3,3
Sisačko-moslavačka	4	21	5,3
Splitsko-dalmatinska	25	119	4,8
Šibensko-kninska	4	16	4
Varaždinska	4	20	5
Virovitičko-podravaska	3	7	2,3
Vukovarsko-srijemska	5	26	5,2
Zadarska	9	27	3
Zagrebačka	10	18	1,8
Ukupno	200	907	4,5

**STRUČNO I POMOĆNO STR. OSOBLJE
/ ŽUPANIJA, 2006.**

Treba bi zabrinjavati podatak da u 44 jedinice (od čega 3 u sastavu veće cjeline) radi samo po 1 stručni djelatnik, najčešće kustos, koji je istodobno i ravnatelj ili voditelj muzeja te se, osim stručnim poslovima, mora baviti i administrativnim te tehničkim poslovima. Jedan kustos u općem muzeju ne može stručno obraditi raznorodnu građu koju u pravilu takav muzej skuplja. Npr. ako je kustos po zvanju povjesničar umjetnosti i arheolog, teško je moguće da će obraditi etnografsku, povijesnu, tehničku i prirodoslovnu građu ili da će to učiniti na dovoljno stručnoj razini. To je primjerice područje gdje muzejska mreža može pomoći manjim i nedovoljno ekipiranim muzejima. No ostaje činjenica da je jedna osoba nedostatna za obavljanje sve opsežnijih i zahtjevnijih muzejskih poslova.

U čak 42 jedinice koje vodimo u Registru nije zaposlen niti jedan stručnjak, zapravo nitko; 16 od njih u sastavu su nekog većeg muzeja, ali u samom muzeju "nitko ne sjedi". Ni muzeji osnovani posljednjih godina ne pokazuju bolju situaciju: u Arheološkim muzejima u Osijeku i Naroni imenovan je samo ravnatelj, u Muzeju Marton u Samoboru ne radi više nijedna stručna osoba, Kuća o batani u Rovinju nije dobila kustosa, a Muzej Lapidarij u Novigradu koji je u muzej prerastao iz Galerije Rigo i dalje ima samo jednu kustosicu koja je i ravnateljica muzeja.

U čak 43% muzeja radi ili jedan ili nijedan stručni djelatnik, što zapravo znači da dobar dio njih ne zadovoljava jedan od temeljnih uvjeta za osnivanje muzeja: stručno osoblje.⁶

Obrada muzejske građe

Obrada muzejske građe možda je najintrigantnija tema, tim više što su posljednjih godina uloženi određeni napori kako bi se potaknula intenzivnija inventarizacija građe, kao što je uvođenje sustava za obradu muzejske građe M++ u mnoge muzeje, a u posljednje vrijeme i programa S++ za obradu muzejske dokumentacije.

Prikaz podataka o obradi građe moguće je dati na različite načine, od općeg prikaza do specifičnih prikaza prema županijama ili vrsti građe. Zbog toga ćemo u tekstu izdvojiti glavne tendencije, a specifičnije podatke koji se odnose na pregled po županijama, dat ćemo u tabličnim prikazima, kako bismo omogućili uspoređivanje podataka i na regionalnoj razini.

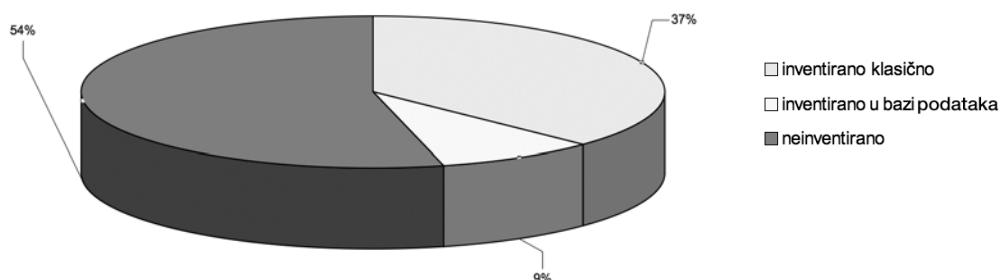
Valja napomenuti da posljednjih godina, otkad je uvedena obveza provedba revizije muzejske građe, dobivamo kvalitetnije podatke o broju muzejske građe. To znači da muzeji vrlo rijetko odgovaraju da je broj građe nepoznat ili daju približne podatke te nema nelogičnih i velikih razlika u povećanju ili smanjenju broja predmeta u odnosu prema prethodnoj godini.

Godine 2006. ukupan broj muzejskih predmeta u hrvatskim muzejima bio je 5.653.717, što je u odnosu prema 2003. g. porast za gotovo 494.000, a u odnosu prema 2005. g. (5.227.387) porast za oko 426.000. Podaci prikupljeni početkom 2007. g. (5.963,738) ponovno pokazuju znatan porast, za oko 310.000 predmeta.

Muzejska građa razvrstana je u 1403 zbirke: arheološke, etnografske, umjetničke, povijesne, prirodoslovne, tehničke te ostale i kompleksne (definirane s više temeljnih vrsta).

Inventirano je 2.601,672 predmeta tj. njih 46%, što je za 2% više nego 2003. g.

U nekoj od računalnih baza podataka obrađeno je 9% građe, što je također za 2% više nego 2003. g.

MUZEJSKE ZBIRKE –
INVENTARIZACIJA, 2006.

Usporedbom ukupnog broja predmeta 2005. g. (5.227.387) u odnosu prema 2006. g., uočavamo povećanje za 426.330 predmeta te porast broja inventiranih predmeta za 77.092 jedinice (stanje 2005.: 2.524.580). U godini 2005. – 2006. prosječni prirast po muzeju bio je 2.132 predmeta, dok je prosječno po muzeju inventirano 386 predmeta. To znači da je inventirano samo 18% godišnjeg prirasta građe. Uz postojeći zaostatak od 54% neobrađene građe, takvim trendom teško će se nadoknaditi zaostaci i obraditi nova građa. Možda je rješenje za to utvrđivanje osnovnog minimalnog seta podataka za identifikaciju / inventarizaciju građe.

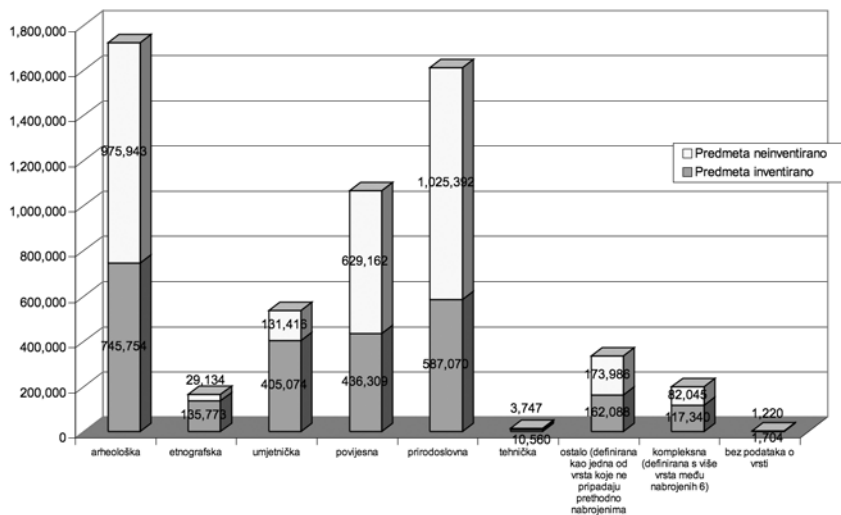
Promatrajući obrađenost prema vrsti građe u zbirkama, uočljiva je znatna obrađenost etnografske (82%), umjetničke (76%) i tehničke građe (74%). No to je i vrsta građe koje ima manje u odnosu prema trima ostalima temeljnim vrstama zbirki, a raspoređena je u prilično velik broj zbirki, što bi trebalo značiti da je za veći broj zbirki zadužen i veći broj kustosa, pa je i obrada olakšana. Najveći broj predmeta nalazi se u arheološkim zbirkama čiji je postotak obrađenosti 43%, potom u prirodoslovnima (36% inventirano), te u povijesnima (41% građe inventirano). Osim što imaju znatno veći broj predmeta raspoređen (prosječno) u manji broj zbirki, arheolozi i prirodoslovci određeni dio vremena (sezonski uvjetovan) provode na terenskim istraživanjima, što je zacijelo jedan od razloga za manji postotak inventiranosti građe. Povijesne zbirke najbrojnije su i najučestalije u lokalnim zavičajnim muzejima kojima, kao što smo već spomenuli, kronično nedostaje osoblja.

⁶ Čl. 17. Zakona o muzejima

Obrada muzejske građe, 2006.						
Naziv županije	Broj muzeja	Broj zbirki	Broj stručnog i pomoćnog str. osoblja	Ukupan broj predmeta	Broj inventiranih predmeta	% inventiranosti građe
Bjelovarsko-bilogorska	5	51	10	43.132	36.168	83
Brodsko-posavska	4	21	21	60.444	20.429	34
Dubrovačko-neretvanska	16	77	36	62.202	49.811	77
Grad Zagreb	33	401	370	3.158.270	1.543.119	49
Istarska	16	92	65	450.622	194.269	43
Karlovačka	4	22	14	14.533	12.878	89
Koprivničko-križevačka	15	43	14	78.664	20.463	26
Krapinsko-zagorska	10	48	23	11.721	10.017	85
Ličko-senjska	7	30	7	10.112	5.391	53
Međimurska	1	7	8	16.874	10.519	62
Osječko-baranjska	10	66	36	505.954	161.639	32
Požeško-slavonska	2	7	6	30.920	8.984	29
Primorsko-goranska	13	127	43	107.429	60.957	57
Sisačko-moslavačka	4	21	21	38.325	23.570	62
Splitsko-dalmatinska	25	155	119	358.311	231.653	65
Šibensko-kninska	4	25	16	77.142	32.297	42
Varaždinska	4	83	20	166.516	54.674	33
Virovitičko-podravaska	3	15	7	10.978	5.794	53
Vukovarsko-srijemska	5	38	26	95.605	45.526	48
Zadarska	9	33	27	329.297	56.368	17
Zagrebačka	10	41	18	26.666	17.146	64
Ukupno	200	1403	907	5.653.717	2.601.672	

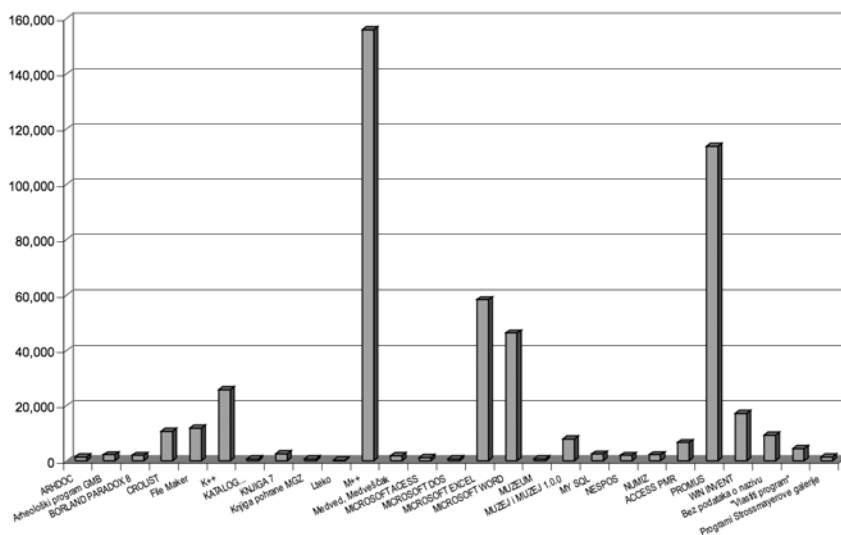
Obradenost građe prema vrsti zbirki						
Vrsta zbirke	Broj zbirki	Predmeta ukupno	Predmeta evidentirano	% inv. predmeta	Predmeta u bazi	% predmeta u bazi od broja inv. predmeta
arheološka	157	1.721.697	745.754	43	36.487	5
etnografska	177	164.907	135.773	82	39.401	29
umjetnička	288	536.490	405.074	76	135.383	33
povijesna	320	1.065.471	436.309	41	128.769	30
prirodoslovna	200	1.612.462	587.070	36	88.539	15
tehnička	67	14.307	10.560	74	8.669	82
ostalo (definirana kao jedna od vrsta koje ne pripadaju prethodno nabrojenima)	60	336.074	162.088	48	23.276	14
kompleksna (definirana s više vrsta među nabrojenih 6)	128	199.385	117.340	59	30.798	14
bez podataka o vrsti	6	2.924	1.704	58	0	0
Ukupno	1.403	5.653.717	2.601.672		491.322	

**INVENTIRANOST PREMA VRSTI
GRAĐE, 2006.**

Računalna obradenost građe, 82% od ukupno inventirane građe, velika je u tehničkim zbirka, ponajprije zahvaljujući velikoj instituciji poput Tehničkog muzeja u Zagrebu, ali i malobrojnosti građe. Znatno manju računalnu obradenost pokazuju arheološke zbirke (samo 5% od ukupno inventirane građe) i prirodoslovne (15%), čemu je razlog zacijelo isti kao i nižoj stopi inventarizacije u odnosu prema ostaloj vrsti građe. Računalna obradenost etnografske, umjetničke i povijesne građe kreće se oko 30% od ukupno inventiranog broja predmeta. Zbirke definirane kao "ostale" i kompleksne (spoj različitih osnovnih vrsta građe) pokazuju natprosječnu inventiranost građe, a kod obaju vrsta 14% inventirane građe računalno je obrađeno.

BAZE PODATAKA, 2006.

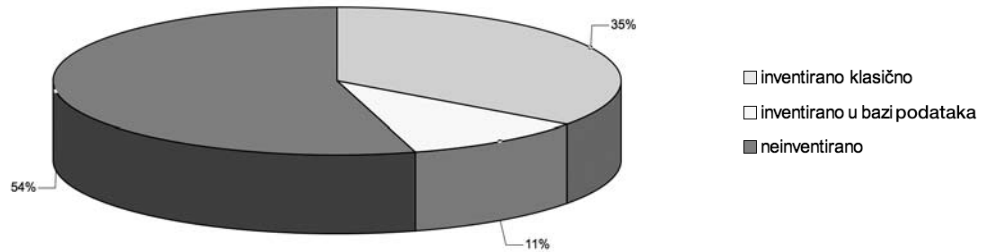

114 muzeja (status A: 103, B:11 jedinica), računalno je obrađivalo muzejsku građu razvrstanu u 923 zbirke. U zbirka koje za inventarizaciju koriste računala nalazi se 3.217,258 predmeta (57% od ukupnog broja građe), od kojih je 1.822,458 inventirano (57% od broja predmeta u spomenutim zbirka ili 32% od ukupnog broja građe), od čega 491,322 računalno. Ti podaci pokazuju da se u zbirka koje koriste računala za obradu građe obrađuje više predmeta nego u onima koje se služe samo klasičnim načinom. Naime, gotovo 70% inventirane građe nalazi se u zbirka koje za obradu koriste računala (iako sva ta građa nije i računalno obrađena). U najvećem broju zbirki, njih 522, građa se obrađuje u programima tvrtke Link2, 517 zbirki u programu M++ (156.011 obrađenih predmeta) i 5 zbirki u programu K++ (25.795 predmeta), potom slijedi PROMUS u kojemu je obrađeno 113.767 predmeta (u 118 zbirki). U muzejima se rabi još dvadesetak programa, među kojima je određeni broj "vlastitih programa", što se često odnosi na tablice u nekom od MS programa). Za 179 zbirki dan je podatak da program postoji, ali je broj upisanih predmeta 0 (nula). Među njima je 148 zbirki za koje je navedeno da posjeduju program M++.

Podaci pokazuju određeno kolebanje u broju računalno obrađenih predmeta za 2005. g. (493.758 predmeta) i 2006. g (491.322 predmeta), odnosno pad računalne obrađenosti za 2.436 predmeta. Smatram da je do toga došlo uslijed intenzivnijeg instaliranja programa M++, prateće konverzije postojećih podataka te njihova uređivanja. Iz tog razloga neki muzeji nisu iskazivali broj računalno obrađene građe ili su iskazivali manji broj tj. onaj koji se odnosi na sigurno utvrđene brojeve. To, između ostaloga, pokazuju i podaci prikupljeni u prvoj polovici 2007. g. koji govore o 630.328 računalno obrađenih predmeta, gotovo 140.000 više nego prethodne godine, a najveći porast zabilježen je upravo kod zapisa u programu M++.

Dosadašnji podaci za 2007. g. pokazuju jednak postotak inventiranosti građe (46%), ali porast za 2% računalno obrađenih predmeta.

MUZEJSKE ZBIRKE – INVENTARIZACIJA, 2007.

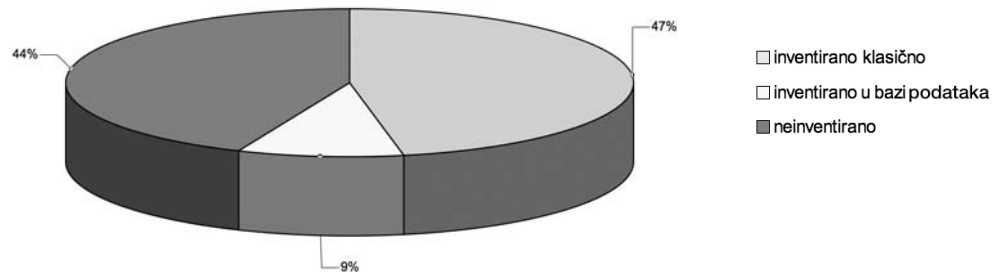
Obrada dokumentacijskih fondova

Već smo u pregledu za 2003. g. spomenuli da je nemoguće dati točan ili približno tačan podatak o ukupnom broju predmeta u dokumentacijskim fondovima jer je za tu vrstu građe karakteristično da mnogi muzeji ne iskazuju podatke o ukupnom broju građe zato što većinom imaju pregled samo nad inventiranim dijelom fondova. Stoga se ponekad događa da je broj inventiranih jedinica veći od ukupnog broja predmeta. Iz istog je razloga postotak obrađenosti dokumentacijskih fondova (56%) veći nego onaj koji se odnosi na muzejsku građu, zapravo nego što uistinu jest.

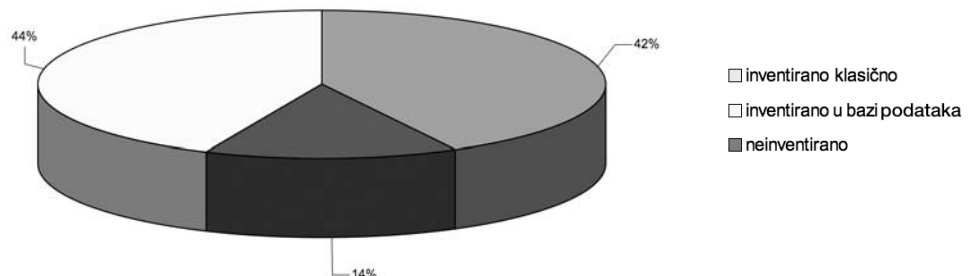
Prema podacima za 2006., u 582 dokumentacijska fonda bilo je 1.384,066 predmeta, od čega 780.986 inventiranih.

54 muzeja računalno obrađuju 236 zbirki te je u računalnim bazama podataka upisano 130.795 jedinica.

DOKUMENTACIJSKI FONDOVI – INVENTARIZACIJA, 2006.

DOKUMENTACIJSKI FONDOVI – INVENTARIZACIJA, 2007.

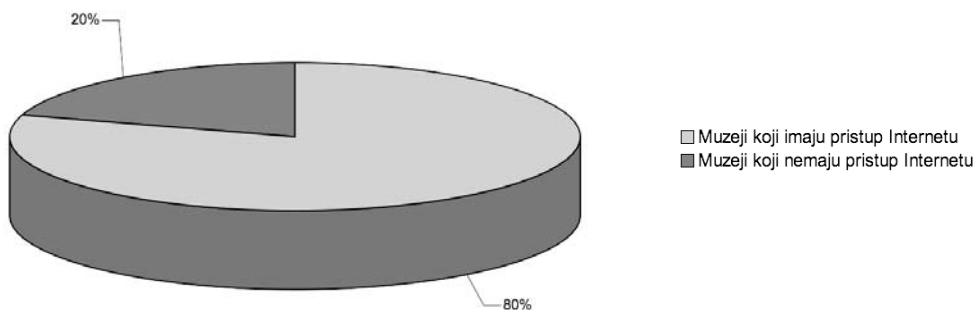
Inventarizacija dokumentacijskih fondova prema podacima prikupljenim 2007. pokazuje istu tendenciju kao inventarizacija muzejske građe – porast postotka računano obrađene građe uz nepromijenjen postotak ukupno inventirane građe.

U tablici dajemo pregled prema vrstama dokumentacijskih fondova, uz podsjećanje na spomenute ograde u vezi s brojkama.

Pregled prema vrsti dokumentacijskog fonda				
Vrsta fonda	Broj zbirki	Ukupno predmeta	Inventirano predmeta	Predmeta u bazi podataka
arhiv	43	52.389	32.011	36.539
dijateka	61	70.358	58.063	12.234
filmoteka	12	358	301	150
find digitalnih i magnetskih zapisa	34	23.180	3.212	767
fond dokumentacijskih crteža	12	3.615	1.220	2.064
fonoteka	14	661	430	239
fototeka	148	798.084	538.832	49.287
hemeroteka	90	324.878	101.831	18.163
dokumentacija o izložbama	14	1.916	1.869	2.282 (?)
planoteka	18	4.028	1.825	94
videoteka	52	2.226	1.711	886
ostalo	84	102.373	39.681	8.090
ukupno	582	1.384.066	780.986	130.795

Pristup Internetu i web siteovi

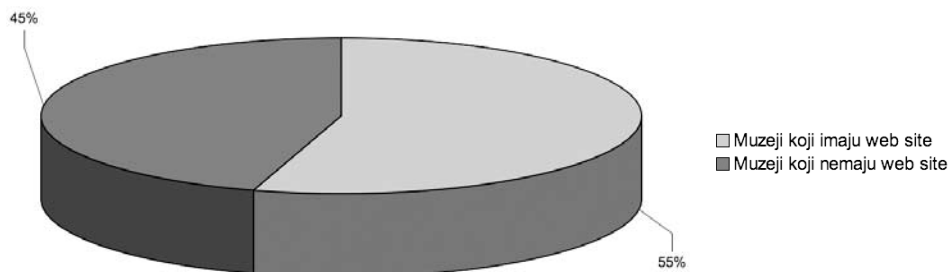
Vodeći se brojem muzeja koji imaju e-mail, pristup Internetu imaju 162 muzeja (status A: 143, B: 18, C:1 jedinica), odnosno njih 80%. To su 52 muzeja ili 27% više nego 2003. g. S obzirom na već spomenutu činjenicu da u određenom broju muzeja nema nijedne zaposlene osobe, što znači da pristup Internetu takvim muzejima (gotovo da) nije ni potreban, sadašnja bi se brojka mogla smatrati maksimalnom.

PRISTUP INTERNETU, 2006.

Web site ima 111 muzeja (status A: 102, B: 9 jedinica). U sklopu projekta MDC-a Muzeji Hrvatske na Internetu predstavljeno je ukupno 46 jedinica, što i dalje (usp. 2003. g.) čini znatan dio muzejskih web siteova (41%). Neki muzeji predstavljeni su na web siteovima grada i / ili turističke zajednice. No muzeji predstavljeni u sklopu ili posredstvom drugih institucija teže sve većem samostalnom predstavljanju pa otud i brojka od 15 muzeja koji imaju dva web sitea. Valja spomenuti da su svi muzeji koji se nalaze u Registru predstavljeni osnovnim podacima na web siteu MDC-a (Pregled muzeja), a velik broj nalazi se i na portalu Culturenet, tako da se može reći da su svi hrvatski muzeji predstavljeni na webu barem minimumom podataka.

WEB SITEOVI MUZEJA, 2006.

Restauratorska i preparatorska radionica

Restauratorsku radionicu ima 27 muzeja statusa A, a preparatorsku radionicu 34 muzeja, također statusa A. 57 muzeja iskazalo je podatke o prostorima namijenjenima restauratorskoj i / ili preparatorskoj radionici. Riječ je o ukupno 4.042,50 m², što je prosječno 70,9 m² po muzeju.

Knjižnica

U muzejima djeluju ukupno 134 knjižnice (status A: 124, B: 9, C: 1). Od toga je 71 knjižnica namijenjena samo stručnim djelatnicima muzeja, a 63 su otvorene i vanjskim korisnicima. Voditelj knjižnice, bilo da je knjižničar ili druga osoba (najčešće kustos), zadužen za knjižnicu, postoji u 72 muzeja. Prostor namijenjen knjižnici ima 90 muzeja, a on obuhvaća ukupno 4.857,81 m² ili prosječno 54 m² po muzeju.

Prostori kojima muzeji raspolažu

Iz podataka koje prikupljamo o prostorima, može se iščitati ne samo njihova namjena i veličina nego i sadržaji koje muzej ima i djelatnosti koje obavlja.

Valja napomenuti da svi muzeji koji su dali podatke o prostorima nisu uvijek naveli i veličinu svakog pojedinog prostora pa se brojevi podaci o ukupnoj veličini prostora moraju uzeti s određenom rezervom.

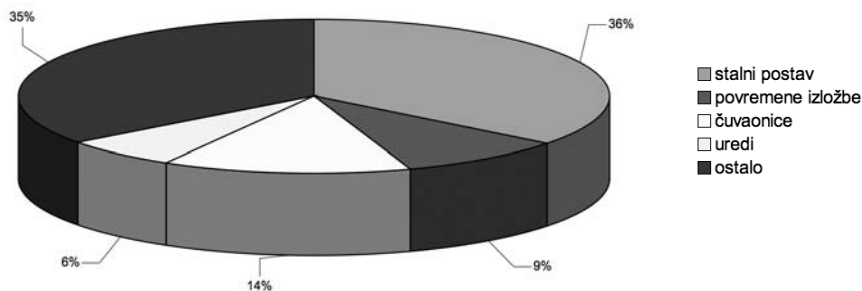
Od 184 muzeja koji su dali podatke o prostorima kojima raspolažu, 145 ih ima prostore namijenjene stalnom postavu, ukupne veličine 96.697,12 m². Prosječna veličina prostora predviđenog za stalni postav u muzejima koji imaju stalni postav je 666,80 m².

Posebne prostore za povremene izložbe ima 108 muzeja (od 184), ukupne veličine 25.498,51 m², što je prosječno 236 m² po muzeju.

145 muzeja (od 184) ima prostore namijenjene čuvaonici (depou). Ukupna veličina tih prostora je 37.016,06 m² ili prosječno po muzeju 255,30 m².

O prostorima u kojima su smješteni uredi podatke je dalo 147 muzeja. Ukupna veličina uredskog prostora iznosi 17.018,79 m², ili prosječno 115,7 m² po muzeju.

PROSTORI PREMA NAMJENI, 2006.

Podaci o ostalim prostorima, odnosno njihovoj namjeni i sadržajima, broju muzeja koji ih imaju, veličini prostora te prosječnoj veličini (u odnosu prema broju muzeja koji raspolažu takvim prostorima), prikazani su tablično:

Namjena prostora	Broj muzeja	Ukupno m ²	Prosječno m ²
Restoran / caffe	15	1.994,72	133
Prodajni	49	1.462,15	29,8
Predavaonica	31	2.203,28	71
Čitaonica	19	652,67	34,35
Fotolaboratorij	21	560,43	26,7
Ostalo	106	80.606,06	760,4
Ukupno		87.479,31	

SOME ASPECTS OF THE MUSEUM ACTIVITY IN CROATIA – A STATISTICAL REVIEW ON THE BASIS OF DATA FROM THE REGISTRY OF MUSEUMS, GALLERIES AND COLLECTIONS IN THE REPUBLIC OF CROATIA, 2006

This article provides a review of the basic features of Croatian museums, basing its analysis of the museum activity on data derived from the *Registry of Museums, Galleries and Collections in the Republic of Croatia* for 2006, referring, in some places, also to figures for 2005 (as of December 31) and figures collected in the first half of 2007, which in effect present the situation as of the end of 2006.

The data in the Registry are updated pursuant to a questionnaire that is filled in at the beginning of each calendar year by the actual museums themselves and during the year from various sources, including the museums themselves of course. It should be pointed out that updating during the year mostly refers to information about the address and the personnel, very rarely to information about the collections, i.e., the museum material and the documentation.

An analysis is given according to the following categories; number of the museum, type and kind of museum, museum according to sphere of activity and type, owners, the founding of new museums, professional and ancillary professional staff, staff according to qualifications and sex, according to academic degrees and sex, directors according to sex, a review according to the counties, the treatment of museum material, access to the Internet and web sites, and the premises at the museum's disposal.